

ცნობის ფურცელი

სურათებიანი დამატება

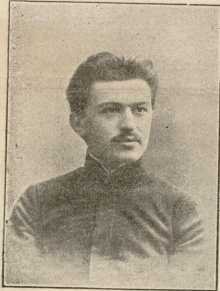
დამატების № 370.

4806, 8 იანვარი 1906 წ.

პატივის № 2975

მეგობარს

„ოჰ, შეგობარო!“ — ეს ტბილი ბგერა რაღაც ხარის ხმად წვდება ამ ჩემს გულს და მარად, მარად თვალწინ მაჩვენებს წვეს სულთა-სწრაფის შეკავშირებულს!.. როცა უპეუო, ძალ-ღონით სავსე, ცელქი ოცნებით გატრეებული, შინობის ბორჯული შესამუსრავად თვით ბუნებთვე თვ-დადებულო, შენ უფოადი რა ამხანაგებს, გმარებს კებუდი თვით შენაფერის და ტუვის შტრისას წინ უგებუდი ქედ-მოუსრულად თვით გულის ფიდრის; როცა ის შეკრდი, ვით ბრძოლის ტემი, ზღვა-ოკენის ტალღის აზიბა, მამინ, ოჰ, მათ, შეუზნეულად თურმე იულა ჩვენ გულატობდა!

ილია ხირსული.

ცნობის ფურცლის თანამშრომელი. დეკემბერში, მოსკოვის რევოლუციის დროს მოკლული.

რას ვიფიქრებთაო, თუ მოულოდნლო ასეთი რისხვა დაგატრეფობდა და მიმართული მტრისაჲნ მასეული მომხმარებელით გადგეტრეფობდა!.. ოჰ, ენა შეშის... ბრაზი შერევა... თურმე ბელზებულს მისაზრებდა ის!.. ზაზღი მის მშობელს!.. კრულა მის აღმზრდელ და შეჩვენება აწ და მარადის!.. და, ჰა, ნათვთი ვერაგობის: შენ შინა ზიხარ ბნელ, ცხრა-კლიტულში და სულს სწრაფა, იდეაგები, მამო, დალატათ ნაკიკლეს გულში!.. ეტ სმარა, სადაც სიკვდილსა ტურეტ და არა ტვალის, ისე გაწაშებს, და მსამ-გელს ახისებს დარაჯთ ფეხის ხმა თვით უკასასრულ სიციფხის წამებს!.. მე ვა, სწავლი, აჰ მამსამი, ვით უღანთი გზა დაკარგული, თვით სინდისი მქინების, მასწავლებს და რაღაც ურუ ხმით მიკვანის გულის!..

თვალწინ მიდგია შენი ახრდილი, რა აკეთოა?! — რომ მისთვის ანკარიმს! მე კი შენს ნათელ სხის წისკე ვერხნობ სულს თრომდვას, გამოთუქმელ პაშის!..

ფუ, ამ სიმხდალეს! ფუ, ამ ღანრობას! რად არ მქვს ძალა? რად არ ვარ ვიბრი, რომ ჩემი თავი შეთან ნთვლ ვეო და შეცისრულ სიტუა და ვიბრი!..

რას შეგობი, შვილო! — შეძახი შენ და უფრო მეტება მით ძრწოლის ვლი, თროთიდე, ღანრო! ზიხიდი, მისია! — მწარედ დამცინის ხმა იღუპაი!..

„ბა სულ-მარჯუთ! — მამლე შენ ნიშანს: — გაცსწრე თავი, მამულის-მეილი!“ მე კი სიროვის ვეჭებ თავების!.. ვაი, სირცხვილო! ვაი, სირცხვილო!..

ოჰ, შეგობარო! — ეს ტბილი ბგერა, თურმე გულს ვეღვანდებო გლამუნება,

ილია ხირსული.

ეს სურათი გადაღებულია სიკვდილის ორი დღის წინად

დასაფლავება ილია ხირსულისა.

მარამ მძაკს თავი, მსაკს ცაცთა კოში, სადაც კლავა შეფობს დაღარცდენება!..

დ. თომავილი

შაბას წინ. —ნასტი როტერისა.

პ რ ა ვ ი

საშობაო მოთხოვნა ი. პოტაპუნკისა

საღვთისმეტყველო კლასის მოსწავლე ლუკა კოლუნენკო, მარტლ-მარტო დარჩა საშობაო სემინარიის პანსიონში. ყველანი ნათესავებში წავიდ-წამოვიდნენ, კოლუნენკოს კი არაფერ მოეთქვენებოდა, რომ უგედიერ ღღევი მისთან გაეტარებინა.

აგერ სრული ორი დღე მარტოა, არ იცის რა ჰქნას. ტანთ ეცვა გველი, უწრო, შავი სერთუკი და გრძელი სახელმწიფო წადები. ყველაფერი სახელმწიფო ჰქონდა. აბანოშიც კი ამ საპის ღღის წინაღ სახელმწიფოს ხარჯით იბანავა. მთელს თავის თავს რაღაც სახელმწიფოდა სთვლიდა.

ისეთი წუთი არა ყოფილა საბრალო კოლუნენკოს ცხოვრებაში, როცა კი სახელმწიფოდ არ ევრანო თავი. წყვილია-ღლით იყო მოკული მისი წარსული, მასაც სხეებსავე მშობლებიც ჰყოლია ოდესღაც რომელიღაც მივარდილს სოფელში, ისიც სხეებსავე ბაღლი ყოფილა... მორჩა და ვათაიდა, მთელ თავის წარსულიდან მეტე არაფერის სხუენა არა ჰქონდა.

ის გრჯედ კიდევ სრულიად ნორჩი მიიბარეს ბურსაში და მაშინვე თავში ჩაკუნს დაუწყეს. სცემდნენ აღმზღდეები, სცემდნენ უმეროსი კლასის შვიკრდები, სცემდნენ მასავე პატარა ამბანავები. იქნება სწორედ ამ თავში ჩაკუნისაგან გახდა ისეთი მშვიდი და წყნარი, რის გამოც მას მეტე სახელად „ქრავი“ უწოდეს.

შემდეგ უცებ თავში ჩაკუნს თავი გაანებეს, იქნება იმიტომ რომ, დაეცაკადა და სხეებსავე წვერ-ულვაში მოღვივდა, ან იქნება იმისთვის, რომ ბურსა შესცვალეს და მის ზეგიერ კორპუსი დააარსეს.

მაგრამ კოლუნენკოსთვის სულ ერთი იყო: ამ ცვლილებას მისთვის ნიკრიც არ შეუბრია, ისე სახელმწიფო კაცად დარჩა, მთელს სიცოცხლემი ღღესასწაულებში არაფრისთან წასულა და ისევ ძველს სახელს „ქრავს“ ატარებდა. ცუდად სწავლობდა და რამდენჯერმე დარჩა ერთსა და იმავე კლასში, მაგრამ იმის მიხედვით, რომ მონათესავე არ მოეძებნებოდა და ამასთანავე წყნარიც იყო, ვით ქრავი. სახელმწიფო ლუკას არ აკლებდნენ და ამ რიგად რის ვი-ევალობით მიხსენია უკანასკნელ საღვთისმეტყველო კლასადღის.

კოლუნენკოს მოეწყინა წინ-და-უკან სიარული და გამარბებული სკამზედ ჩამოჯდა, მაგრამ საჩქაროდვე წამობტა, მრისხანედ სტოლს მუშტი დაარტყა და თავისთვის წარმოისაქე

„არა, აღარა მსურს! აღარა მსურს კრავედ ყოფნა აღარსდერს ვაგუონდ მამა-ინსპექტორს, აღარას შევებოვემი მამა-რექტორს. აღარ მსურს წყნარად ყოფნა! უნდა მოვიქმედო რამ... არც კი ვიცი რა მოვიქმედო!.. მომწყინდა ასეთი ცხოვრება, მომწყინდაა!“

ასეთის ბეჯითის გადაწყვეტილებით კოლუნენკომ მიუმატა ბოლოთის ცემას.

ამ დროს სემინარიის ეკლესიაში ზარი ჩამოჰკრეს.

„აბა, სთქვა კოლუნენკომ, მწუბრის ზარის რეკენე... რეკონ სანამ მოეწყინებოდეთ მე კი ეკლესიაში არ წავიდ არას გზით... დიდრთმა დამიფაროს! აგერ სრული თითხმეტი წელიწადი ვამუშდებთი ყოველკვირა-უქმეს წირა-ლოცავზედ დაღვივარ. არ იქნება, რომ დღეს არ წავიდე... არ მიინდა და არ წავიდე—კცია და გუნებო!“

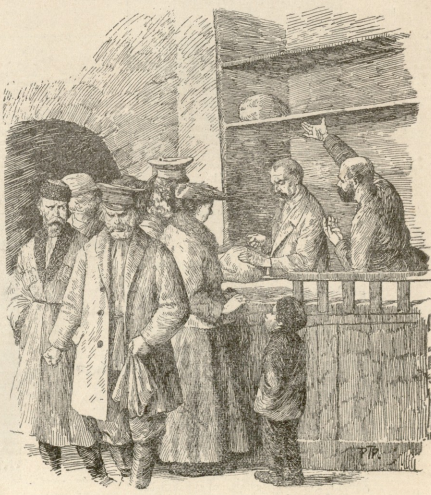
მივიდა ფანჯარასთან, დირჯედ ჩამოჯდა, გულზედ ხელები დაიკრთა და კარბისაქენ მოწყენილი ყურება დაიწყო. ჩამოიარეს პირველის, მეორის, მესამეს და ბოლოს მეოთხე კლასის კორპუსში დარჩენილა შევირდებმა. კოლუნენკო კი გულ-ხელ დარეფილი იდგა უძრავად და წასვლის არ აპირებდა.

გამოინდა აღმზღდეი, მომცრო ტანის, წიწკლა თავიანი კაცი, რომელსაც შევირდები, „ბოლოკას“ ეძახებდა დაიწყო. კოლუნენკო უნებლად ჩამობტა დირჯედან და საჩქაროდ ტანისამოსის „სწორებას“ მოჰკეცა.

—თქვენ, კოლუნენკო, რატომ ეკლესიაში არ მოდიხარ? ჰკითხა აღმზღდემა.

„არ მიინდა და არ წამოვადო! რას მიზამ ბოლოკა? ენახათ ერთი...“

კოლუნენკომ ეს კაჰარ წარმოისაქე, ვიფიქრა მხოლოდ და აღმზღდელს ასეთი პასუბი მიცა:

უქურბა ტფელისში. —ნასტი როტერისა.

—არდაღონ არესტოვიჩ, ამ წუთში წამოვად, ამავე წუთში.

—კარგი... ჩქარა კი წამოდი, თორემ ლოცვა უკნ დაიწყო.

უნაყოფაო ტყულისსა. —ნასკო რატკეასი

„დაიწყო... დიხ, დიდი რამ არის თუ დაიწყო! არ მსურს და არ წამოვიღო, ჩემი ნებაა და არ წამოვიღო“, გაიფიქრა კოლუპნენკომ და იქვე მიბრძანდა ქულის ასაღებად და წელის ნაბიჯით გასწვია ეკლესიასკენ.

კოლუპნენკო შევიდა ეკლესიაში, კარებთან გაჩერდა, პირს ჯვარი გამოისახა და გაიფიქრა: „ეკლესიაში კი მოველ, არ დირდა ბოლოკასთან წახლებება, ბოლოკა კარგი კაცია, არ შეიძლება რომ მას აწყენინოს კაცმა. მაგას თუ ჰკონია მგალობელთა გუნდს შევეფეროლები და ვიგალობებ, ძალიან მოტყუებულან. რის გულისათვის? კარგი ხმა რომა მაქვს იმიტომ უნდა ვიდგე და ღრიალით ყელი ამოვიხახხო?... აღარა მსურს ვალობა. მთელს ჩემს სიცოცხლეს ასე ხომ არ ვიდგები და ვიღრიალებ. ჯერეთ კიდევ პატარა რამ ვიყვივი პირ.“

ველ ხმას მავალობებდნენ, როცა კი წამოვიზარდე ხანს მავალობებდნენ. რის გულისათვის? არა მსურს და არ ვიგალობებ. ამა თუ კარგი ბიჭები არიან ძალზე მავალობონ...“

ასეთის გადაწყვეტილებით კოლუპნენკომ გაიარა მთელი ეკლესია, შეუერთდა სემინარიის მავალობელთა გუნდს და ჩვეულებისამებრ ვალობა დაიწყო. საჯალობელი საჯალობელს მიზღვედა, კოლუპნენკო გულმოდგინეთ ყურს უდებდა რეგენტს, რომელიც კონვერტონით ხმას აძლევდა მავალობელთა და ჩვეულებისამებრ ხანს აძლევდა.

კოლუპნენკო შესტკეროდა რეგენტს და ფიქრობდა: „რა გააკვირე საქმე მაგ შენი კონვერტონით. რაში მეკნაჩება შენი ხმის მოცემა... რამდენიც გინდა ხმა გეძლიო, მინც შენს მოცემულს ხმაზედ არ ვიგალობებ... მომბეზრდა ყველა ხე, ხეშრობა საქმე ხომ არ არის, თათხმეტი წყლიწადი ასე ვიდგევარ და გიმღერე. მომბეზრდა, მეტი აღარ შემიძლიან“.

რეგენტი კი თავისას არიშლიდა, კონვერტონს წამ და უწყემ აწყარუნებდა და ხმას აძლევდა მომღერალთ. კოლუპნენკო უნებლად ჰყვებოდა მის ხმას და ამ რიგად მთელი მწუხრი გამოიყენა. ეკლესიიდან რომ გამოვიდნენ და ხალხი მილაგა-მოლაგდა, პატარა წყრილაა ზარის ხმა გაისმა. სიღამო ეჟი იყო და უცეე ჩამობნებულელიყო.

„ოჲ, სთქვა კოლუპნენკომ.—სასაღილო თათხში გვეძახიან, იქ ეხლა კოლიო და მიხარული ვამხმარი ხილი იქნება დამზადებული! ეკანომამ მიხარა, რომ ყველაფერი დამზადებული ვაქს! კოლიო წამხდარის თაფლით იქნება შეზავებული და ხილი კიდევ ქია-მატლის გამოხრული. განა სულელი ვარ, რომ მაგისათნა სისძაგლეებს დავეყარო თათისს დღეშიც არა... ჩვენი ეკანომ-ქეციან თხს თითო შეგირდზედ წელიწადში 150 მანეთი გამოარჩენა იქს! ყველაფერი გაგებული მაქს. ბანკში ათასი თუქონითი იქს ფული შენახული... ვიცი ყველაფერი, მაგრამ ჩემდა ვარ: ჩემდა ვარ, იმიტომ რომ სკაი ვიარ. მაშა ინსპექტორი და ეკანომი ერთმანეთში იყუფენ ჩვენს ფულს. ესეც კარგად ვიცი, გაგებული მაქს. მაშ ტუელიოთ ვიფინ ამ თორმეტის წლის განმავლობაში ბურსაკულს ცხოვრებას. დაწერილით მაქს შერტუობილი მავათი ხრიკები. თორმეტეტი“

სიამოვნო-თათნო შეტყუება ტყულისსა. —ღარაჯები ვორინგოვის ქჩხაზე. ნასკო ერინგეასი.

წელიწადი ყოველივე სისაძაღლეს მაქმევენ. ღმერთმა უწყის რაღა არ მაქამეს? აყროლებული ხორცი, კიებისავან დახრული სუხარი, დაშალი კრუპა კომპოსტო. საკვირველია, როგორ ავიტანე ყოველივე ეს და ცოცხალი გადავრჩი. ხელა კი მორჩა და გათავდა, საკმარისია ამდენი დამცირება... ავიდნენ თაქს, წავალ ქუჩაქუჩა, შევალ რომელიმე ოჯახში და ვეტყვი: მე ერთი საბრალო ბურსაკი ვარ, მთელი თითხმეტი წელიწადი ბურსის აწმორებულს საქმელს ვკამ... ღვთის გულისთვის ამ ბენდიერ ღღეს თქვენთან ერთად მასაღიღეით... არა, ესე არ ვეარგება. ჯერამ ინსპექტორისა და გეონომის ოხტში უნდა მოვიღე. აიგერ კოჩანის ბოლოში ინსპექტორი გეონომი სდგანან, წავალ ვეტყვი: „თქვენ ასეთ-ისეთებო! გგონიათ კიდევ ვკამო თქვენი აყროლებული საქმელი? თოხმეტი წელიწადი ასე მტანჯავთ, ენარა! თქვენი გგონიათ, კოლუხენკო კრავია? ძალიან შემტდარხარით. მე თქვენ გიჩვენებთ როგორი კრავია ვარ“..

— შენ ვი, კოლუხენკო, მანდ რას უქდი? დროა სასაღიღოში წასვლისა. შენ ხომ არ მოვიღიან... ასე ვამოსახება კოჩანის მეორე მხრიდან ინსპექტორმა.

— ამ წუთში მამა ინსპექტორი! ამ წუთში! მიუგო კოლოპანკომ, თავი ჩაქინდრა და სასაღიღოსკენ ვაგმართა სასაღიღო ოთახში სადაც „ბოლოკა“ წინ და უკან დადიოდა ორ გმელ მაგიდის შუა. კოლოპანკო გაჩქარებით სკამად კოლოხასკ, მოხარულ ხილსაც და პირიშევისასაც „ბოლოკა“ მიუახლოვდა და დაკინების კილოთი ჰკითხა:

— ბ. კოლუხენკო, მე მგონი პირობები არ მოგწონს?

— პირობებში შემკრთალის ხმით უპასუხა კოლუხენკომ: — არა უშავს რა... კარგია... მშენიერია! „არ ღირს მაგასთან წაჩხუბება, არ ღირს! გაიფიქრა ამ დროს კოლუხენკომ: ვახშის შემდეგ მე ვაჩვენებ მაგათ სერს... ავღებები და წავალ ბქედან! ის უყოთ, რომ მამა ინსპექტორმა უბანა კოშკის დაკეტა! დიდი რამაა ის! ვიციომ კედელზედ კი არ შეიძლებოდა გადაბრძოლა! კედელზედ ბურსაკებისგან უკვე საფეხურები არის გაკეთებული... ბერი ბურსაკი გაპარულა ღამ-ღამობით ამ გზით, მაგრამ აღმხდელეებს კი ვერაფერი ვაუღიათ... მე ასეთი საქმე ჯერ არსად ჩამიღენია, ჯერ მგ ერთი იმიტომ, რომ კრავი ვიყავი, მეორეც კიდევ საღ ჯანაბაში უნდა წავსულიყავი, რომ ნაცნობ-ნათესალები არავინ მყავს და გროში კავიკიც არსით მომეძებნება... ღღეს კი უსათუოდ გაეძვებრი და წაივალ... საღ წაივალ? ვის მივად-

გები კარს? რა ვყოთ, რომა ნაცნობები არავინა მყავს და ფულაც არა მაქეს! ასე უფულოდ შევალ სმიკიტროში, დაბნ სმიკიტროში, მერე როგ? ბგერნი ბურსაკები დაიარებინ სმიკიტროში და ამბობენ იქ ძალიან სიბნობიერულია, — მივალ და ვეტყვი, მომიტანეთ ერთი კიკა ღვინო, ფულს კი ამ ემად ვერ მოგცემთ, როცა გავათავებ, კოლს შევირთავ და ღვედლი გავებები მაშინ ვადავბილით. მომიტანენ ღვინოს, გადავკრავ და დავიბრები. მერე „ბოლოკა“ რას მეთყვის, ან ინსპექტორი, რეტორი? გნა არავინ მოვლის ჩემგან ასეთს საქვიელს? კოლუხენკო კრავია! მე თქვენ ვაჩვენებთ, როგორი კრავია ვარ! კოლსაცა ხომ შევირთავ ოღესმე... მართალია გნაა ამავე ხომ ვერ დამიშლის „ბოლოკა“. ინსპექტორი ან გინდა თვით რეტორი.

წ. ელილი

(დასასრული იქნება)

— ეზარტომ ასე მიღებულა, ქეიშს ვერ წაყერი? — ახლა, მატონო, ვერ კარგე, მოდიხლ ეზარე დახურე და ვეხი და იმიტომ წაიქე, იუ ტუეა მოხვდა საღანე.

